

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 297/2021 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen nuorten lisääntyneestä väkivallasta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Terhi Koulumiehen /kok ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 297/2021 vp:

Mitä hallitus aikoo tehdä jengiytymisen estämiseksi,

miten julkisten paikkojen ja kulkuvälineiden turvallisuus taataan,

miten lasten ja nuorten koulumatkat ja turvallisuus koulupäivän aikana varmistetaan ja

miten takaamme sen, ettei tilanne eskaloitu ja esimerkiksi ampumavälikohtauksista tule yleisempiä?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Asuinalueiden eriytymiseen puuttuminen on yksi tapa, jolla voidaan estää ihmisten tai väestöryhmien eriytyminen. Virikkeellinen ja turvallinen asuinalue, jonka kehittämisessä huomioidaan asukkaiden tarpeet, estää osaltaan haitallisia lieveilmiöitä. Sekoittavalla asuntopolitiikalla on menestyksekkäästi estetty alueiden ja Suomessa asuvien ihmisten arkitodellisuuksien eriytymistä. Asukkaiden tarpeiden huomioimisen kautta omaksi koettu asuinalue lisää yhteisöllisyyttä, jolloin oman asuinalueen viihtyisyys ja turvallisuus koetaan tärkeäksi. Tämä puolestaan kannustaa varhaiseen puuttumiseen joko omatoimisesti tai ilmoittamalla viranomaisille silloin, kun häiriötekijöitä havaitaan.

Lähiöohjelma 2020-2022 on väline puuttua asuinalueiden sosioekonomiseen eriytymiseen. Ohjelma kohdistuu erityisesti suurimpien kaupunkiseutujen keskuskaupunkien lähiöihin, joissa on erityistä tarvetta kehittämiselle. Lähiöitä kehitetään osana kaupunkikokonaisuutta. Kehittäminen on poikkihallinnollista ja perustuu laaja-alaiseen tutkimustietoon. Kehittämiskokonaisuuksien teemoja ovat esimerkiksi lähiökoulut, nuorten ja lasten osallisuuden vahvistaminen perhe- ja nuorisotyöllä sekä harrastustoiminnalla ja yhteisöllisyyden ja turvallisuuden luominen yhteistyöllä.

Koulun ja opetuksen merkitys korostuu hallitusohjelmassa. Koulutuksellista tasa-arvoa vahvistamalla ja oppimiseroja kaventamalla voidaan estää nuorten eriytymistä oman ikäryhmänsä sisällä ja yleisimminkin yhteiskunnassa. Koulujen sisäinen ja välinen eriarvoistumiskehitys on tunnistettu ja siihen puututaan. ”Oikeus oppia - tasa-arvoinen alku opinpolulle; Perusopetuksen laadun ja tasa-arvon kehittämisohjelma 2020-2022” on esimerkki hallituksen toimista koulujen tukemiseksi. Vuosille 2021-2022 kehittämisohjelmaan on myönnetty 67,8 miljoonaa euroa rahoitusta koulutuksen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden vahvistamiselle.

Harrastukset ovat tehokas keino lisätä yksilön yhteenkuuluvuutta yhteisöön ja tarjota myönteisiä käyttäytymismalleja nuorille. Harrastusten tarjoama myönteinen ryhmytyminen ennalta estää jengiytymistä. Monipuolisen harrastustarjonnan ylläpitämiseksi liikunta- ja urheiluseuroille on myönnetty lähes 4,5 miljoonaa euroa seuratoiminnan kehittämistukea.

Julkisten paikkojen ja kulkuvälineiden turvallisuus on näkyvä osa yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Poliisi kohdentaa näkyvää valvontaa paikkoihin, joissa häiriökäyttäytymistä on tapahtunut tai joissa sen tapahtumisen riski on kohonnut. Näkyvällä valvonnalla ja siihen kuuluvalla poliisi-partioiden jalkautumisella pyritään ennalta estämään järjestyshäiriöt.

Kuntien, kaupunkien sekä yksityisen sektorin kanssa tehtävällä yhteistyöllä on mahdollista tunnistaa paikallisia turvallisuusongelmia sekä laatia yhdessä suunnitelmia niihin puuttumiseksi. Teknologian, esimerkiksi kameravalvonnan, tuomat mahdollisuudet julkisten paikkojen turvallisuuden parantamiseksi on hyödynnettävä tehokkaasti varmistuen samalla henkilötietojen käsittelyn vaatimukset ja tietosuojat.

Poliisin ennalta estävällä toiminnalla pyritään puuttumaan häiriökäyttäytymisen ja jengiytymisen juurisyihin. Jengiytymisvaarassa olevien yksilöiden kohtaaminen antaa mahdollisuuden tunnistaa avuntarve ja luoda keskusteluyhteys viranomaisiin. Tämän jälkeen apua tarvitseva voidaan ohjata palvelujen piiriin. Ankkuritoiminta on tehokas ja vakiintunut keino kohdistaa yhteiskunnan palveluja ja tehostaa viranomaisten välistä tiedonvaihtoa sekä näin ollen vähentää riskiä siitä, että apua tarvitseva yksilö putoaa palvelujen ulkopuolelle.

Rikostorjunnan keinoin vaikutetaan siihen, ettei jengiytyminen muodosta värväys- ja kasvualustaa järjestäytyneelle rikollisuudelle. Mahdollisimman tehokas ja nopea rikosprosessi sekä siihen kuuluva monipuolinen seuraamusjärjestelmä on osa jengiytymiseen vaikuttamisen keinovalikoimaa. Kokonaisuutta täydentää toiminta, jolla jengeistä irtautumaan haluavaa ja hänen lähipiiriään voidaan tukea.

Oppimisympäristön turvallisuus on perusedellytys oppimiselle. Toimenpideohjelma kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi sisältää tavoitteena nollatoleranssin kiusaamiselle, häirinnälle, sosiaaliselle syrjinnälle ja väkivallalle kouluissa ja oppilaitoksissa. Toimenpideohjelmalla tavoitellaan lisäksi hallinnonalojen välisen yhteistyön tiivistämistä häiriökäyttäytymiseen puuttumisessa. Toimenpiteitä ovat esimerkiksi perusopetuksen oppimisyhteisöjen turvallisuuskulttuurin edistäminen, kiusaamisen ehkäisyn sivusto, sitouttava kouluyhteistyö ja lainsäädäntöhanke turvallisen opiskeluympäristön turvaamiseksi.

Hallituksen esitysluonnos opetuksen turvallisesta järjestämisestä on lausuntokierroksella. Tavoitteena on vahvistaa koulujen ja oppilaitosten keinovalikoimaa esimerkiksi kiusaamisen ehkäisemiseksi. Turvallisen oppimisympäristön vaarantavaan käytökseen on tarkoituksena puuttua nykyistä tehokkaammin myös oppilashuollon palveluiden avulla. Esitysluonnoksessa häiriön aiheuttamisen vuoksi opetuksen epäämisen kohteeksi joutuneen oppilaan näkökulma huomioitaisiin. Oppilaille tehtäisiin suunnitelma ja määriteltäisiin toimet, joilla tuetaan oppilaan palaaminen opetukseen.

Asuinalueiden ja koulujen turvallisuus, yhteiskunnan palvelujen saatavuus ja harrastusmahdollisuudet ovat osia kokonaisuudesta, jolla jengiytymisen haitallisia vaikutuksia voidaan estää ja vähentää. Osien sisällöllinen erilaisuus puolestaan osoittaa sen, että vastuu jengiytymisen estämisessä kuuluu yhteiskunnalle ja sen eri toimijoille. Syrjäytymistä ja kasautuvaa huono-osaisuutta torjumalla ehkäistään tehokkaasti myös jengiytymistä. Keskeisessä roolissa tässä työssä ovat riittävät matalan kynnyksen hyvinvointipalvelut ja eri toimijoiden välinen yhteistyö.

Henkilöstövoimavarojen riittävyys, henkilöstön osaamisen kehittäminen ja tiedonvaihdon sallivan lainsäädännön varmistaminen ovat keinoja, joilla hallitus pyrkii turvaamaan viranomaisten toimintaedellytykset. Olemassa olevien yhteistyörakenteiden hyödyntäminen ja jatkokehittäminen ajantasaisen tilannekuvan ja tutkimustiedon perusteella parantavat mahdollisuuksia ennalta estää ja puuttua jengiytymiseen.

Helsingissä 25.5.2021

Sisäministeri Maria Ohisalo